DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

9. SINIF

YAZILIYA HAZIRLIK

1. DÖNEM - 1. ORTAK YAZILI · SENARYO 2 · 2. SÜRÜM

TYMM 2026-2027

Hazırlayan: **Murat Altun**

Bu sorular Claude tarafından hazırlanmıştır.

1. Okulun gönüllülük kulübüyle bir huzurevini ziyaret eden Duru, 84 yaşındaki Rıfat Bey ile sohbet etti. Rıfat Bey, gençliğinde köyünün en güçlü güreşçisi olduğunu gülümseyerek anlattı. Sonra telefonundan birkaç gün önce doğan torununun kızının fotoğrafını gösterdi: “Ben de bir zamanlar bu yavru gibi kundaktaydım. O da bir gün büyüyüp güçlenecek, sonra benim gibi bastonla yürüyecek.” Rıfat Bey’in sözlerinden etkilenen Duru, okula dönünce insanın yaratılışı ve hayatıyla ilgili ayetleri araştırdı. (Bu metin soru için hazırlanmıştır.)

- “Sizi toprak, sonra nutfe, sonra alaka aşamalarından geçirerek yaratan O’dur. Sonra O sizi bir bebek olarak hayat alanına çıkarır; ardından güçlü çağınıza ulaşıncaya, sonra da yaşlılar hâline gelinceye kadar sizi yaşatır; içinizden bazıları bundan önce vefat eder. Sonuçta belli bir vakte kadar yaşamaktasınız. Umulur ki (bunlar üzerine) akıl yorarsınız.” (Mümin suresi 67. ayet)
- “O, hanginizin daha güzel işler yapacağını denemek için ölümü ve hayatı yaratmıştır.” (Mülk suresi 2. ayet)

1.1. Mümin suresinin 67. ayetinde insanın topraktan yaratılışından yaşlılığına uzanan süreç altı aşamada anlatılır. Bu aşamaları ayetteki sırayla yazınız. (6 puan)

1.2. Rıfat Bey’in sözleriyle Mümin suresinin 67. ayeti arasında nasıl bir bağ kurulabilir? Açıklayınız. Ardından iki ayeti birlikte düşünerek insanın yaratılışı ve hayatı hakkında iki sonuç çıkarınız. (9 puan)

2. Bora, bir doğa belgeselinde kunduzların dere üzerine dal, taş ve çamurla baraj kurduğunu izledi. Kunduzlar akan suyu durdurup kendilerine küçük bir göl oluşturuyordu. Ertesi gün biyoloji öğretmeni, kunduzların baraj kurmayı büyük ölçüde doğuştan getirdikleri içgüdüyle yaptığını anlattı. Bunun üzerine Bora, "Kunduz da bir mühendis gibi baraj kuruyor. Peki insanı kunduzdan ayıran ne?" diye sordu. Sorusunun cevabını din kültürü ve ahlak bilgisi dersinde arayan Bora, aşağıdaki ayetleri inceledi. (Bu metin soru için hazırlanmıştır.)

Ayet	İnsanın Özelliği
I. "Oku! Kalemle (yazmayı) öğreten, (böylece) insana bilmediğini bildiren Rabbin sonsuz kerem sahibidir." (Alak suresi 3-5. ayetler)	.....
II. "Şüphesiz biz ona doğru yolu gösterdik; artık o isterse şükreden olur, isterse nankör." (İnsan suresi 3. ayet)	.....
III. "… Muhakkak ben çamurdan bir insan yaratacağım. Onu şekillendirip içine ruhumdan üflediğim zaman onun için saygı ile eğilin." (Sad suresi 71-72. ayetler)	.....

2.1. Tablodaki her ayetin insanın hangi özelliğini öne çıkardığını karşısındaki boşluğa yazınız. (6 puan)

2.2. Bora'nın sorusunu ayetlerden yararlanarak cevaplayınız. İnsanı kunduzdan ayıran iki özelliği, insan ile kunduzu karşılaştırarak açıklayınız. (4 puan)

3. Ela, fizik öğretmeninin önerisiyle bir ay boyunca havanın açık olduğu her gece Ay'ı gözlemleyip gördüğü şekli defterine çizdi. Ay'ın ince bir hilalden dolunaya kadar günden güne büyüdüğünü, sonra yeniden küçüldüğünü gördü. Ay'ın evrelerinin her ay aynı düzenle tekrarlandığını, Güneş ve Ay tutulmalarının da bu düzen sayesinde yıllar öncesinden günü ve saatiyle hesaplanabildiğini öğrenince şöyle düşündü: "Bu kadar şaşmaz bir düzen kendiliğinden oluşamaz; onu kuran ve sürdüren bir yaratıcı vardır."

Ela'nın sınıf arkadaşı Ozan ise şu yorumu yaptı: "Ay'ın hareketini bile yıllar öncesinden hesaplayabiliyoruz. Bilim ilerledikçe insanın akıl ve gözlemle bilemeyeceği hiçbir şey kalmayacak. O zaman vahye ve peygamberlere de ihtiyacımız olmaz." (Bu metin soru için hazırlanmıştır.)

- "Güneş ve Ay bir hesaba göre hareket etmektedir." (Rahman suresi 5. ayet)
- "... Allah'ın göklerde ve yerde yarattığı bunca varlıkta, O'na saygısızlıktan sakınanlar için büyük işaretler vardır." (Yunus suresi 6. ayet)

3.1. Ela, vardığı sonuca ulaşırken hangi bilgi edinme yollarından yararlanmıştır? Her birinin bu süreçteki işlevini Ela'nın yaptıklarından örnek vererek açıklayınız. Ela'nın çabasının ayetlere göre neden bir tefekkür örneği olduğunu da belirtiniz. (7 puan)

3.2. Ozan'ın yorumuna katılıp katılmadığınızı gerekçeleriyle yazınız. Gerekçelerinizde, bilim ne kadar ilerlerse ilerlesin akıl ve gözlemin tek başına cevaplayamayacağı iki soruya yer veriniz ve bu sorularda insanın neden vahye ve peygamberlere ihtiyaç duyduğunu açıklayınız. (8 puan)

4. Kış tatilinde ailesiyle birlikte anneannesini ziyarete gidecek olan Berk, yola çıkmadan önce babasının arabaya kış lastiği taktırdığını, bagaja kar zinciri koyduğunu ve hava ile yol durumunu kontrol ettiğini gördü. Yola çıkarken babası Hz. Peygamber'in yolculuk duasını okudu. Berk, "Bu kadar önlem aldın, yine de neden dua ediyorsun?" diye sordu. Karlı dağ yolunda saatler süren yolculuğun sonunda sağ salim vardıklarında babası "Elhamdülillah" diyerek ellerini açtı ve bu kez Rabbine şükretti. Berk yine merak etti: "Yolculuk bitti, istediğimiz oldu. Artık neden dua ediyorsun?" (Bu metin soru için hazırlanmıştır.)

- "Allah'ım! Yolculuğun yorgunluk ve sıkıntılarından, yoldan kötü bir şekilde dönmekten, iyi hâllerden kötü hâllere düşmekten, mazlumun bedduasından, mala ve aileye gelecek kötülüklerden sana sığınırım." (Müslim, "Hac", 426)
- "Dua, ibadetin özüdür." (Tirmizi, "Deavât", 1)

4.1. Berk'in ilk sorusunu duanın anlamından ve Hz. Peygamber'in yolculuk duasından yararlanarak cevaplayınız. (6 puan)

4.2. Berk'in ikinci sorusunu "Dua, ibadetin özüdür." hadisiyle ilişkilendirerek değerlendiriniz. Ardından babasının yaptığı şükür dışında, duanın sıkıntı anında yardım istemekten başka amaçlarına iki örnek veriniz ve örneklerinizden bir sonuç çıkarınız. (9 puan)

5. Yaz tatilinde camideki Kur'an kursuna giden Ayaz, Kur'an-ı Kerim'i aslından okumayı öğrendi. Okullar açıldıktan sonra da her akşam birkaç sayfa okumayı sürdürdü. Bir gün din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenine "Okuyorum ama ne okuduğumu çoğu zaman anlamıyorum. Anlamını bilmeden okumamın bir değeri var mı?" diye sordu. Öğretmeni de ona ders kitabındaki şu metinleri gösterdi. (Bu metin soru için hazırlanmıştır.)

- "İşte bu (Kur'an) da bizim indirdiğimiz mübarek bir öğüttür..." (Enbiya suresi 50. ayet)
- "Allah, kendi içinde uyumlu, gerçekleri tekrar tekrar dile getiren bir kitap olarak sözlerin en güzelini indirdi. Rablerinden korkanların onun etkisiyle tüyleri ürperir, sonra yine Allah'ı anmaya yönelerek bedenleri ve kalpleri huzura kavuşur..." (Zümer suresi 23. ayet)
- "Kim Kur'an-ı Kerim'den bir harf okursa onun için bir iyilik sevabı vardır. Her bir iyiliğin karşılığı da on sevaptır. Ben, elif lâm mîm bir harftir demiyorum; bilakis elif bir harftir, lâm bir harftir, mîm de bir harftir." (Tirmizi, "Fezailü'l-Kur'an", 16)

5.1. Öğretmenin gösterdiği metinlerde Kur'an okumanın aşağıdaki yönleri dile getirilmektedir. Tabloyu, her yönü anlatan ifadeyi metinlerden bularak doldurunuz. (8 puan)

Kur'an Okumanın Yönü	Metinlerdeki İfade
Okunan sözlerin Allah'a (cc) ait olması	.....
Kur'an'ın insana yol gösteren bir öğüt olması	.....
Okuyanın kalbinin huzur bulması	.....
Okumanın karşılıksız kalmaması	.....

5.2. Ayaz'ın öğretmenine sorduğu soruyu metinlerden yararlanarak cevaplayınız. (6 puan)

5.3. Kur'an okuyarak Rabbiyle bağ kuran Ayaz'ın bu bağı günlük davranışlarına ve insanlarla ilişkilerine nasıl yansıtabileceğini iki örnekle açıklayınız. (6 puan)

6. İrem'in ağabeyi Oğuz yakında evlenecektir. Düğün davetiyesinde Rum suresinin 21. ayetinin meali yer almaktadır. Ayeti daha iyi anlamak isteyen İrem, Rum suresinin 17-27. ayetlerini Kur'an-ı Kerim mealinden okudu. Hastanede gece nöbetleri tutan ağabeyini düşünerek 23. ayeti de not aldı. Ardından Hz. Peygamber'in aile hayatıyla ilgili bir hadisini buldu ve ağabeyine hazırlayacağı tebrik kartında aşağıdaki metinlerden yararlanmaya karar verdi. (Bu metin soru için hazırlanmıştır.)

- I. "Kendileri ile huzur bulasınız diye sizin için türünüzden eşler yaratması ve aranızda bir sevgi ve merhamet var etmesi de O'nun delillerindendir. Şüphesiz bunda düşünen bir toplum için ibretler vardır." (Rum suresi 21. ayet)
- II. "Gece olsun gündüz olsun, uyumanız ve Allah'ın lütfundan (nasibinizi) aramanız da O'nun delillerindendir. Gerçekten bunda, işiten bir topluluk için ibretler vardır." (Rum suresi 23. ayet)
- III. "Sizin en hayırlınız, ailesine karşı en hayırlı olanınızdır. Ben de aileme karşı en hayırlı olanınızım." (Tirmizi, "Menâkıb", 63)

6.1. İrem'in seçtiği iki ayette Allah'ın (cc) delilleri arasında sayılan dört hususu yazınız. (4 puan)

6.2. Hadisin, Rum suresinin 21. ayetindeki mesajı anlamaya nasıl katkı sağladığını açıklayınız. Ardından ayetlerden ve hadisten yararlanarak İrem'in tebrik kartına yazabileceği kısa bir mesaj oluşturunuz. (6 puan)

7. Beş yaşındaki Alp, bir akşam yatmadan önce ablası İpek'e "Abla, beni kim yarattı? Ben uyurken beni kim koruyor?" diye sordu. Kardeşinin sorularını ilginç bulan İpek, ertesi gün okul dergisi için söyleşi yaptığı 12. sınıf öğrencisi Batu'ya bu soruları anlattı. Batu da kendi deneyimini şöyle aktardı: "Ortaokuldayken inandığım esasları hiç düşünmeden, ailemden ve çevremden gördüğüm gibi kabul ediyordum. Bir yaz kampında tanıştığım biri inancımla ilgili sorular sorduğunda hiçbirine cevap veremedim ve bir an şüpheye düştüm. O günden sonra inandığım esasları araştırmaya, delilleriyle öğrenmeye başladım. Artık neye niçin inandığımı biliyorum. Kalbimle inanıyorum, dilimle de söylüyorum; bunun yanında inandığım gibi yaşamaya çalışıyorum." (Bu metin soru için hazırlanmıştır.)

"Her çocuk fıtrat üzere doğar…" (Buhari, "Cenaiz", 92)

7.1. Alp'in soruları ile verilen hadis arasında nasıl bir ilişki kurulabilir? Bu ilişkiden hareketle inanma duygusunun insan için neden fıtri bir ihtiyaç olduğunu açıklayınız. (5 puan)

7.2. Batu'nun ortaokuldaki imanını bugünkü imanıyla gerçekleşme şekli bakımından karşılaştırınız. İmanını güçlendirmek isteyen bir arkadaşınıza iki öneride bulununuz. (6 puan)

7.3. Batu'nun "Kalbimle inanıyorum, dilimle de söylüyorum; bunun yanında inandığım gibi yaşamaya çalışıyorum." sözünü imanın kalp ile tasdik, dil ile ikrar ve amel ile ilişkisi açısından açıklayınız. (4 puan)

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE BECERİLER

SORU NO	ÖĞRENME ÇIKTISI	BECERİLER
1	DKAB.9.1.1. İnsanın yaratılışını ve özelliklerini ayetlerden hareketle müşahede edebilme	DAB4. Tefekkür (DAB4.1. Müşahede Etme)
2	DKAB.9.1.1. İnsanın yaratılışını ve özelliklerini ayetlerden hareketle müşahede edebilme	DAB4. Tefekkür (DAB4.1. Müşahede Etme)
3	DKAB.9.1.2. İnsanın doğruyu arayan bir varlık olarak bilgiye ulaşma yolları hakkında eleştirel düşünebilme	KB3.3. Eleştirel Düşünme
4	DKAB.9.1.3. Allah (cc) ile iletişimin ibadet ve dua ile sağlandığını yansıtabilme	KB2.15. Yansıtma
5	DKAB.9.1.3. Allah (cc) ile iletişimin ibadet ve dua ile sağlandığını yansıtabilme	KB2.15. Yansıtma
6	DKAB.9.1.4. Rum suresinin 17-27. ayetlerinin mesajlarını anlamada temel kaynakları kullanabilme	DAB1. Temel Kaynakları Kullanma
7	DKAB.9.2.1. İmanın mahiyetini müşahede edebilme	DAB4. Tefekkür (DAB4.1. Müşahede Etme)

PUANLAMA TABLOSU							
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**TOPLAM**
15	*10*	*15*	*15*	*20*	*10*	*15*	***100***

Bu sınav, 2026-2027 eğitim öğretim yılı 1. dönem konu-soru dağılım tablosundaki 1. ortak yazılı **Senaryo 2** dağılımına göre, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 9. sınıf öğretim programı esas alınarak hazırlanmıştır. Bu kâğıt, aynı senaryonun 2. sürümüdür: öğrenme çıktıları, soru sayısı ve puanlar 1. sürümle aynı, sorular farklıdır. Hazırlayan: Murat Altun. Bu sorular Claude tarafından hazırlanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığının resmî yayını değildir; görseller Blender ile oluşturulmuştur.

ÇÖZÜMLER

1. **Doğru cevap (1.1):** Her aşama bir puandır (1+1+1+1+1+1).

- Topraktan yaratılma **(1 puan)**.
- Nutfe **(1 puan)**.
- Alaka **(1 puan)**.
- Bebek olarak hayat alanına çıkarılma, yani doğum **(1 puan)**.
- Güçlü çağa ulaşma (gençlik, olgunluk) **(1 puan)**.
- Yaşlılar hâline gelme, yani yaşlılık **(1 puan)**.

Aşamaların hepsi yazıldığı hâlde sırası bozulmuşsa toplam en fazla üç puan verilir. “Nutfe” yerine “meni, sperm”, “alaka” yerine “aşılanmış yumurta, embriyo” gibi doğru karşılıkların yazılması da kabul edilir. Ölümün ya da “belli bir vakte kadar yaşama”nın ayrıca yazılması yanlış sayılmaz ama puan almaz. Aşamaların bir kısmı doğru yazılmışsa her doğru aşama için puan verilir.

Örnek doğru cevap (1.1): Toprak → nutfe → alaka → bebek olarak dünyaya gelme (doğum) → güçlü çağa ulaşma → yaşlılık.

Yanlış cevap (1.1): Ayette geçmeyen evrelerin (ör. “okul çağı”, “emeklilik”) aşama olarak sıralanması ya da insanın tek seferde, aşamasız yaratıldığının yazılması yanlış kabul edilir. Bu tür ifadeler yalnızca ilgili aşamanın puanını kaybettirir; cevaptaki doğru aşamalar ayrıca puanlanır. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

Doğru cevap (1.2): Üç ölçütün her biri üç puandır (3+3+3).

- Bağ: Rıfat Bey’in kundaktaki bebeklikten güreş tuttuğu güçlü gençliğe, oradan bastonla yürüdüğü yaşlılığa uzanan hayatının ve yeni doğan torununun kızının bu yolun başında bulunmasının, ayetteki bebeklik, güçlü çağ ve yaşlılık evrelerine örnek olduğu; insan hayatının Allah’ın (cc) belirlediği bu evreler içinde ilerlediği açıklanmışsa **(3 puan)**.
- Birinci sonuç: İnsanın yaratılışının ve hayat evrelerinin kendiliğinden değil, Allah’ın (cc) kudreti ve koyduğu düzenle gerçekleştiği; insanın bu evreleri kendisinin seçmediği, gençlikteki gücün de geçici olduğu, yani insanın sınırlı bir varlık olduğu belirtilmişse **(3 puan)**.
- İkinci sonuç: Mülk suresinin 2. ayetine göre hayatın ve ölümün insanı denemek için yaratıldığı; ömrün belli bir vakitle sınırlı olduğu ve insanın bu sürede yaptıklarından sorumlu tutulacağı, bu yüzden ömrünü güzel işlerle (salih amellerle) değerlendirmesi gerektiği belirtilmişse **(3 puan)**.

Bir ölçütte yalnızca genel bir yargı yazılıp Rıfat Bey’in hayatıyla ya da ayetlerle ilişki kurulmamışsa o ölçüt için bir puan verilir. “Ayetin sonundaki ‘akıl yorarsınız’ ifadesi, insanın kendi yaratılışı ve hayat evreleri üzerinde düşünmesinin istendiğini gösterir.”, “İnsan, hayatın her evresinde Rabbine şükretmeli; yaşlılık da gençlik kadar değerli bir dönemdir.” gibi ayetlerle tutarlı başka sonuçlar da birinci ya da ikinci sonuç yerine kabul edilir.

Örnek doğru cevap (1.2): Rıfat Bey bir zamanlar kundakta bir bebekti, gençliğinde güçlü bir güreşçi oldu, şimdi ise bastonla yürüyen yaşlı bir insandır. Torununun kızı da bu yolun başındadır. Bu durum, insan hayatının ayette anlatılan bebeklik, güçlü çağ ve yaşlılık evreleri içinde ilerlediğini gösterir; ayette bildirildiği gibi bazı insanlar yaşlılığa ulaşmadan vefat eder. Buradan çıkardığım ilk sonuç şudur: İnsan kendiliğinden var olmamış, Allah’ın (cc) kudretiyle ve koyduğu düzene göre yaratılmıştır. Hiç kimse bu evreleri kendisi seçemez, gençlikteki güç de kalıcı değildir. İkinci sonucu Mülk suresinin 2. ayetinden çıkarıyorum: Hayat ve ölüm, insanın hangi işleri yapacağının denenmesi için yaratılmıştır. Ömür sınırlı olduğu için insan bu süreyi güzel işlerle değerlendirmelidir.

Yanlış cevap (1.2): İnsanın hayat evrelerinin tesadüfen gerçekleştiğinin, gençlikteki gücün hiç bitmeyeceğinin ya da yaşlılığın değersiz bir dönem olduğunun ileri sürülmesi yanlış kabul edilir. Bu tür ifadeler yalnızca ilgili ölçütün puanını kaybettirir; cevabın diğer ölçütleri karşılayan bölümleri ayrıca puanlanır. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

2. **Doğru cevap (2.1):** Her ayet için iki puan verilir (2+2+2).

- I. ayet: İnsanın öğrenebilen, bilgi edinebilen bir varlık olarak yaratıldığı; okuyup yazarak bilgisini kaydedebilmesi ve başkalarına aktarabilmesi (akıl ve ilim) **(2 puan)**.
- II. ayet: İnsanın irade sahibi olduğu; kendisine gösterilen doğru yolu seçip seçmemekte özgür olduğu, iyi ile kötü arasında tercih yapabildiği ve tercihinden sorumlu olduğu **(2 puan)**.
- III. ayet: İnsanın yalnızca bedenden ibaret olmayıp ruhu da olan, maddi ve manevi yönleri bulunan bir varlık olduğu; meleklerin ona saygıyla eğilmesinin insana verilen değeri ve saygınlığı gösterdiği **(2 puan)**.

Özelliğin tek kelimeyle (ör. “irade”) yazılması yeterlidir. III. ayet için yalnızca insanın çamurdan yaratıldığı yazılmışsa bir puan verilir.

Örnek doğru cevap (2.1): I. Öğrenme, bilgi edinme ve bilgisini yazıyla aktarabilme. II. İrade sahibi olma, iyi ile kötü arasında seçim yapabilme. III. Beden ve ruhtan oluşma, değerli ve saygın bir varlık olma.

Yanlış cevap (2.1): Özelliklerin ayetlerle karıştırılması (ör. I. ayete “irade”, II. ayete “ruh” yazılması) ya da ayetlerde dile getirilmeyen özelliklerin (ör. “insanın yeryüzüne halife kılınması”) yazılması yanlış kabul edilir. Bu durumda yalnızca ilgili ayetin puanı verilmez. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

Doğru cevap (2.2): İki özelliğin her biri iki puandır (2+2).

- Birinci özellik kunduzla karşılaştırılarak açıklanmışsa **(2 puan)**.
- İkinci özellik kunduzla karşılaştırılarak açıklanmışsa **(2 puan)**.

Kabul edilen özellikler: Öğrenme ve bilgiyi aktarma (insan öğrendiklerini aklıyla değerlendirir, yazıya geçirip sonraki kuşaklara aktarır ve yeni yöntemler geliştirir; kunduz barajını içgüdüsüyle, nesiller boyunca benzer biçimde kurar). İrade ve sorumluluk (insan yapacağı işi kendisi seçer, iyi ile kötü arasında tercih yapar ve tercihlerinden sorumlu tutulur; kunduz içgüdüsüne göre davranır, yaptıklarından sorumlu tutulmaz). Ruh ve manevi yön (insan Rabbini bilerek tanıyabilir, iradesiyle O’na kulluk eder ve ahlaki değerlere göre yaşar; kunduzun böyle bir sorumluluğu yoktur). Özellik yalnızca adıyla yazılıp kunduzla farkı açıklanmamışsa o özellik için bir puan verilir.

Örnek doğru cevap (2.2): Kunduz barajını kimseden öğrenmeden, içgüdüsüyle kurar ve nesiller boyunca hep benzer biçimde yapar. İnsan ise Allah’ın (cc) verdiği öğrenme yeteneğiyle bilgi edinir, bilgisini yazıya geçirip sonraki kuşaklara aktarır ve sürekli yeni yöntemler geliştirir. Ayrıca insan irade sahibidir; yapacağı işi kendisi seçer, iyi ile kötü arasında tercih yapar ve bu tercihlerinden sorumludur. Kunduz ise içgüdüsüne göre davranır ve yaptıklarından sorumlu tutulmaz.

Yanlış cevap (2.2): İnsan ile kunduz arasında hiçbir fark olmadığının söylenmesi ya da farkın yalnızca “insanın daha büyük olması”, “kunduzun suda yaşaması” gibi ayetlerle ilgisi olmayan yönlerle açıklanması yanlış kabul edilir. Bu tür bir fark yazılan özellik puan almaz; doğru açıklanan diğer özellik ayrıca puanlanır. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

3. **Doğru cevap (3.1):** Üç ölçüt sırasıyla iki, iki ve üç puandır (2+2+3).

- Duyular: Ela'nın Ay'ın şeklini, büyüyüp küçülmesini gece gece gözleriyle görerek ilk bilgileri duyularıyla elde ettiği; duyuların çevremizi algılamamızı sağlayan, bilgi edinmenin ilk kaynakları olduğu belirtilmişse **(2 puan)**.
- Akıl: Ela'nın duyularla edindiği bilgileri karşılaştırarak Ay'ın evrelerinin bir sırayı izlediğini fark ettiği; evrelerin her ay tekrarlanmasından ve tutulmaların hesaplanabilmesinden de yola çıkarak bu şaşmaz düzenin kendiliğinden oluşamayacağı, bir yaratıcısı olması gerektiği sonucuna akıl yürüterek (muhakeme ederek) ulaştığı belirtilmişse **(2 puan)**.
- Tefekkür: Tefekkürün derin düşünmek, var olan bir şeyin manasını anlamaya çalışmak olduğu; ayetlerde Güneş ile Ay'ın bir hesaba göre hareket ettiğinin ve göklerde ve yerde yaratılan varlıklarda büyük işaretler bulunduğunun bildirildiği; Ela'nın Ay'daki hesabı ve düzeni bir işaret olarak görüp üzerinde derin düşünmesinin tefekkür olduğu ilişkilendirilmişse **(3 puan)**.

Ela'nın evrelerin tekrarlandığını ve tutulmaların hesaplandığını başkalarından öğrenmesinin doğru haberden yararlanma olarak ayrıca belirtilmesi de doğrudur ama ek puan almaz. Tefekkür tanımlanıp ayetlerle ya da Ela'nın yaptıklarıyla ilişki kurulmamışsa bu ölçüt için bir puan verilir.

Örnek doğru cevap (3.1): Ela önce duyularını kullanmıştır. Ay'ın şeklinin günden güne değiştiğini gözleriyle görmüş ve bunu defterine kaydetmiştir. Duyular, çevremizdeki varlıkları algılamamızı sağlayan ilk bilgi kaynaklarıdır. Sonra aklını kullanmıştır. Gözlemlerini karşılaştırarak Ay'ın evrelerinin bir sırayı izlediğini fark etmiş, bu döngünün her ay tekrarlandığını ve tutulmaların bile önceden hesaplanabildiğini öğrenince bu şaşmaz düzenin kendiliğinden oluşamayacağı, bir yaratıcısı olması gerektiği sonucuna varmıştır. Ela'nın bu çabası bir tefekkürdür; çünkü tefekkür, var olan bir şeyin manasını anlamak için derin düşünmektir. Ayetlerde Güneş ile Ay'ın bir hesaba göre hareket ettiği ve göklerde ve yerde yaratılan varlıklarda büyük işaretler bulunduğu bildirilir. Ela da Ay'daki hesabı bir işaret olarak görmüş ve onun üzerinde düşünerek yaratıcının varlığına ulaşmıştır.

Yanlış cevap (3.1): Ela'nın sonuca yalnızca bir his ya da rüya yoluyla ulaştığının söylenmesi, duyular ile aklın işlevlerinin birbirine karıştırılması ya da tefekkürün "ezberlemek, bilgiyi tekrar etmek" gibi anlamlarla açıklanması yanlış kabul edilir. Bu tür ifadeler yalnızca ilgili ölçütün puanını kaybettirir. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

Doğru cevap (3.2): Dört ölçütün her biri ikişer puandır (2+2+2+2).

- Ozan'ın yorumuna katılmanın doğru olmadığı; akıl ve gözlemin insanı evrendeki düzen ve yaratıcının varlığı gibi önemli sonuçlara ulaştırabileceği ama sınırlı olduğu, duyuların yanılabileceği ve aklın her şeyi bilecek güçte olmadığı belirtilmişse **(2 puan)**.
- Akıl ve gözlemin tek başına cevaplayamayacağı birinci soru yazılmışsa **(2 puan)**.
- İkinci soru yazılmışsa **(2 puan)**. Örnekler: "Ölümden sonra nasıl bir hayat başlayacak?", "İnsan niçin yaratıldı?", "Allah'a (cc) nasıl ve hangi vakitlerde ibadet edilmeli?", "Helal ve haram olan şeyler nelerdir?", "Melekler gibi görülemeyen varlıkların nitelikleri nedir?". Sorunun yerine konunun adının (ör. "ahiret hayatı") yazılması da kabul edilir.
- Bu soruların cevaplarının ancak Allah'ın (cc) vahiy yoluyla peygamberlerine bildirdikleriyle öğrenilebileceği; peygamberlerin bu bilgileri insanlara ulaştırıp nasıl yaşanacağını kendi hayatlarıyla gösterdiği; akıl ile vahyin birbirine karşı değil, birbirini tamamlayan bilgi yolları olduğu açıklanmışsa **(2 puan)**.

Örnek doğru cevap (3.2): Ozan'ın yorumuna katılmıyorum. Akıl ve gözlem çok değerlidir; Ela da onlar sayesinde Ay'daki düzeni fark edip bir yaratıcının var olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ancak duyular yanılabilir, akıl da her şeyi bilecek güçte değildir. Bilim ne kadar ilerlerse ilerlesin "Ölümden sonra nasıl bir hayat başlayacak?" ya da "Allah'a nasıl ve hangi vakitlerde ibadet etmeliyim?" sorularının cevabını

teleskopla ya da hesapla bulamayız. Bu bilgileri Allah (cc) vahiy yoluyla peygamberlerine bildirmiş, peygamberler de insanlara öğretip kendi hayatlarında uygulayarak göstermiştir. Bu yüzden insan hem aklına hem de vahyin rehberliğine ihtiyaç duyar. Akıl ve vahiy birbirini tamamlar.

Yanlış cevap (3.2): Ozan'ın yorumunun gerekçesiz doğru kabul edilmesi, aklın ve bilimin değersiz olduğunun ileri sürülmesi, örnek olarak akıl ve gözlemle cevaplanabilecek soruların (ör. "Ay kaç günde dolunay olur?", "Bir sonraki tutulma ne zaman olacak?") verilmesi ya da vahyin aklı devre dışı bıraktığının söylenmesi yanlış kabul edilir. Bu tür ifadeler yalnızca ilgili ölçütün puanını kaybettirir; cevabın diğer ölçütleri karşılayan bölümleri ayrıca puanlanır. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

4. **Doğru cevap (4.1):** Üç ölçütün her biri ikişer puandır (2+2+2).

- Duanın, kulun bütün benliğiyle Allah'a (cc) yönelerek O'ndan istek ve dilekte bulunması; insanın kendi acizliğini kavrayıp O'na yalvarması olduğu belirtilmişse **(2 puan)**.
- Babasının alınabilecek önlemleri aldığı hâlde yolda karşılaşabileceklerin hepsini bilemeyeceği ve önleyemeyeceği; gücü sınırlı insanın sınırsız kudret sahibi Allah'a (cc) sığındığı; önlem almak ile dua etmenin birbirinin yerine değil, birlikte yapıldığı açıklanmışsa **(2 puan)**.
- Hz. Peygamber'in de yolculuğa çıkarken yolculuğun sıkıntılarından ve gelebilecek kötülüklerden Allah'a (cc) sığındığı; babasının bu duayla Hz. Peygamber'in yolunu izlediği; duanın kul ile Allah (cc) arasında samimi bir iletişim olduğu ve yolculara güven ve huzur verdiği ilişkilendirilmişse **(2 puan)**.

Önlem ile duanın birlikte yapılmasını "tedbir alıp Allah'a (cc) güvenmek (tevekkül)" diye açıklayan cevaplar da kabul edilir.

Örnek doğru cevap (4.1): Dua, kulun bütün benliğiyle Allah'a (cc) yönelip O'ndan istekte bulunmasıdır. Babam lastikleri değiştirerek ve zincir alarak elinden geleni yaptı ama yolda nelerle karşılaşacağımızı bilemezdi; buzlanma, kaza ya da yorgunluk onun gücünü aşabilirdi. Bu yüzden önlemlerini aldıktan sonra sınırsız kudret sahibi Allah'a (cc) sığındı. Hz. Peygamber de yolculuğa çıkarken yolun sıkıntılarından ve kötülüklerden Allah'a (cc) sığınmıştır. Babam bu duayı okuyarak onun yolunu izledi. Dua, Rabbimizle kurduğumuz samimi bir iletişimdir ve yolculuk boyunca bize güven verir.

Yanlış cevap (4.1): Önlem alan kişinin dua etmesine gerek olmadığının, dua eden kişinin önlem almasının gereksiz olduğunun ya da duanın yalnızca ezberlenmiş kalıp sözleri tekrarlamaktan ibaret olduğunun ileri sürülmesi yanlış kabul edilir. Bu tür ifadeler yalnızca ilgili ölçütün puanını kaybettirir. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

Doğru cevap (4.2): Dört ölçüt sırasıyla üç, iki, iki ve iki puandır (3+2+2+2).

- Hadise göre duanın ibadetin özü olduğu; duanın yalnızca bir istek ya da yardım çağrısı değil, kulun Allah'a (cc) kulluğunu dile getirdiği bir ibadet olduğu; duada Allah'ı (cc) yüceltme ile O'na niyazın bir arada bulunduğu; bu yüzden istek gerçekleştikten sonra da kulun Rabbine yönelmeyi sürdürdüğü ve babasının nimete kavuşunca Rabbini unutmayıp O'na şükrettiği açıklanmışsa **(3 puan)**.
- Birinci örnek verilmişse **(2 puan)**.
- İkinci örnek verilmişse **(2 puan)**. Örnekler: Allah'ı (cc) övmek ve yüceltmek; Allah'ı (cc) zikretmek, anmak; işlenen hatalar için tövbe edip bağışlanma dilemek; Allah'tan (cc) merhamet dilemek; yalnızca O'nunla konuşmak niyetiyle dua etmek.
- Duanın kul ile Allah (cc) arasındaki bağı yalnızca zor anlarda değil, hayatın her anında canlı tutan bir iletişim yolu olduğu; kulun sıkıntıda da nimet içindeyken de Rabbine yönelmesi gerektiği sonucuna ulaşılmışsa **(2 puan)**.

Nimet için şükrün örnek olarak yeniden yazılması puan almaz.

Örnek doğru cevap (4.2): Hz. Peygamber "Dua, ibadetin özüdür." buyurmuştur. Demek ki dua yalnızca bir şey istemek değildir; kulun Rabbine kulluğunu dile getirmesidir. Duada Allah'ı (cc) yüceltmek ile O'ndan istemek bir aradadır. Bu yüzden babam, isteği gerçekleşince Rabbini unutmamış, O'na şükretmiştir. Dua başka amaçlarla da yapılır. Örneğin insan, yaptığı bir hata için tövbe edip Allah'tan (cc) bağışlanma dileyebilir. Hiçbir isteği olmadan da yalnızca Rabbini anmak, O'nu övmek ve O'nunla konuşmak için dua edebilir. Buradan şu sonuca ulaşıyorum: Dua, kul ile Allah (cc) arasındaki bağı yalnızca sıkıntılı anlarda değil, hayatın her anında canlı tutar.

Yanlış cevap (4.2): Duanın yalnızca sıkıntılı anlarda yapılması gerektiğinin, istek gerçekleştikten sonra duaya gerek kalmadığının ileri sürülmesi ya da hadisle ilişki kurulmadan yalnızca örnek sıralanması yanlış kabul edilir. Hadisle ilişki kurulmamışsa yalnızca ilk ölçüt puan almaz; doğru örnekler ve uygun sonuç ayrıca puanlanır. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

5. **Doğru cevap (5.1):** Her doğru ifade iki puandır (2+2+2+2).

- Okunan sözlerin Allah'a (cc) ait olması: "bizim indirdiğimiz" (Enbiya 50) ya da "Allah, … sözlerin en güzelini indirdi." (Zümer 23) **(2 puan)**
- Kur'an'ın insana yol gösteren bir öğüt olması: "mübarek bir öğüttür" ya da "gerçekleri tekrar tekrar dile getiren bir kitap" **(2 puan)**
- Okuyanın kalbinin huzur bulması: "Allah'ı anmaya yönelerek bedenleri ve kalpleri huzura kavuşur" **(2 puan)**
- Okumanın karşılıksız kalmaması: "Kim Kur'an-ı Kerim'den bir harf okursa onun için bir iyilik sevabı vardır." ya da "Her bir iyiliğin karşılığı da on sevaptır." **(2 puan)**

İfadenin anlamı bozulmadan kısaltılarak ya da kendi cümleleriyle yazılması da kabul edilir. Aynı ifade iki satıra yazılmışsa yalnızca uygun olduğu satır için puan verilir.

Örnek doğru cevap (5.1): Sözlerin Allah'a ait olması: "İşte bu (Kur'an) da bizim indirdiğimiz…" Öğüt olması: "mübarek bir öğüttür." Huzur: "bedenleri ve kalpleri huzura kavuşur." Karşılıksız kalmama: "Kim Kur'an-ı Kerim'den bir harf okursa onun için bir iyilik sevabı vardır."

Yanlış cevap (5.1): İfadelerin satırlarla yanlış eşleştirilmesi (ör. huzur satırına "bir harf okursa onun için bir iyilik sevabı vardır" yazılması) ya da metinlerde yer almayan ifadelerin yazılması yanlış kabul edilir. Bu durumda yalnızca o satır puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

Doğru cevap (5.2): İki ölçütün her biri üçer puandır (3+3).

- Okumanın değeri: Kur'an'ın Allah'ın (cc) sözü (kelamı) olduğu, bu yüzden onu okumanın Allah (cc) ile iletişim kurmak ve bir ibadet olduğu; hadise göre okunan her harf için iyilik sevabı bulunduğu, dolayısıyla Ayaz'ın anlamını bilmeden okumasının da değerli olduğu ve okumayı bırakmaması gerektiği açıklanmışsa **(3 puan)**.
- Anlamaya çalışma: Kur'an'ın bir öğüt olduğu ve gerçekleri tekrar tekrar dile getirdiği; bu öğütten yararlanabilmesi, okuduklarını hayatına yansıtabilmesi ve kalbinin huzur bulması için Ayaz'ın anlamını da öğrenmeye çalışması gerektiği; bunun için meal ve tefsirlerden yararlanabileceği ya da öğretmenine danışabileceği belirtilmişse **(3 puan)**.

Örnek doğru cevap (5.2): Evet, değeri vardır. Kur'an Allah'ın (cc) sözüdür; onu okuyan kişi Rabbinin sözlerini okuyarak O'nunla bağ kurar. Hz. Peygamber de okunan her harf için iyilik sevabı olduğunu bildirmiştir. Bu yüzden Ayaz okumayı bırakmamalıdır. Ancak Kur'an, insana yol gösteren bir öğüttür ve

gerçekleri tekrar tekrar dile getirir. Ayaz bu öğütten yararlanmak, okuduklarını hayatına yansıtmak ve kalbinin huzur bulması için okuduğu sayfaların mealini de okumalı, anlamadığı yerleri öğretmenine sormalıdır.

Yanlış cevap (5.2): Anlamı bilinmeden okumanın hiçbir değeri olmadığının ya da Kur'an'ın anlamını öğrenmeye hiç gerek olmadığının ileri sürülmesi yanlış kabul edilir. Bu tür ifadeler yalnızca ilgili ölçütün puanını kaybettirir; cevabın diğer ölçütü karşılayan bölümü ayrıca puanlanır. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

Doğru cevap (5.3): Üç ölçütün her biri ikişer puandır (2+2+2).

- İnsanın Allah (cc) ile olan bağının insanlarla ilişkisine yansıdığı; Kur'an'dan alınan öğütlerin ve kulluktaki samimiyetin insanın ahlakını güzelleştirdiği, onu kötülüklerden sakındırdığı belirtilmişse **(2 puan)**.
- Birinci örnek davranış uygun biçimde açıklanmışsa **(2 puan)**.
- İkinci örnek davranış uygun biçimde açıklanmışsa **(2 puan)**. Örnekler: Dürüst olmak ve yalan söylememek; anne babaya iyi davranmak; insanlara karşı adil ve saygılı olmak; büyüklere saygı göstermek; ihtiyaç sahiplerine yardım etmek; sözünde durmak; derslerini ve sorumluluklarını en güzel şekilde yapmaya çalışmak.

Örnek yalnızca adıyla yazılıp Ayaz'ın Kur'an okuyarak kurduğu bağla ilişkilendirilmemişse o örnek için bir puan verilir.

Örnek doğru cevap (5.3): Kur'an okuyarak Rabbiyle bağ kuran Ayaz, okuduğu öğütleri hayatına da taşır; Rabbine yakınlık duyan insan kötülüklerden sakınır ve ahlakını güzelleştirmeye çalışır. Örneğin Ayaz, Kur'an'da doğru sözlü olmanın öğütlendiğini bildiği için arkadaşlarına yalan söylemez, sözünü tutar. Ayrıca anne babasına karşı saygılı davranır, evdeki işlerde onlara yardım eder ve kardeşine karşı sabırlı olur.

Yanlış cevap (5.3): Kur'an okumanın insanın davranışlarına ve ilişkilerine hiçbir etkisi olmadığının söylenmesi ya da Kur'an okumakla ilişkisi kurulmadan yalnızca genel davranışların sıralanması yanlış kabul edilir. İlişki kurulmadan sıralanan uygun davranışlar, yalnızca örnek ölçütlerinden bir puan alır. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

6. **Doğru cevap (6.1):** Her doğru husus birer puandır (1+1+1+1).

- İnsanlar için kendi türlerinden eşler yaratması **(1 puan)**.
- Eşler arasında sevgi ve merhamet var etmesi **(1 puan)**.
- İnsanların gece ve gündüz uyuyup dinlenmesi **(1 puan)**.
- İnsanların Allah'ın (cc) lütfundan nasiplerini aramaları, yani çalışıp rızık kazanmaları **(1 puan)**.

Eşlerin yaratılmasının "huzur bulmaları için" ifadesiyle birlikte yazılması da kabul edilir.

Örnek doğru cevap (6.1): İnsanlar için kendi türlerinden eşler yaratması, eşlerin arasına sevgi ve merhamet koyması, gece ve gündüz uyumamız, Allah'ın lütfundan nasibimizi aramamız.

Yanlış cevap (6.1): Bu iki ayette geçmeyen hususların (ör. insanın topraktan yaratılması, dillerin ve renklerin farklılığı, şimşek ya da yağmur) yazılması yanlış kabul edilir. Bu durumda yalnızca o husus puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

Doğru cevap (6.2): İki ölçütün her biri üçer puandır (3+3).

- Hadisin katkısı: Hadisin, 21. ayette eşler arasında var edildiği bildirilen sevgi ve merhametin aile içinde güzel davranışlarla yaşanması gerektiğini gösterdiği; Hz. Peygamber'in insanların hayırlısını ailesine karşı davranışıyla ölçerek ve kendisini örnek göstererek ayetin mesajını somutlaştırdığı; Hz. Peygamber'in sözlerinin (hadislerin) ayetleri anlamada başvurulan temel kaynaklardan olduğu belirtilmişse **(3 puan)**.
- Mesaj: Eşler arasındaki sevgi ve merhametin Allah'ın (cc) bir lütfu ve kudretinin delili olduğu; ailenin bir huzur yuvası olduğu; aile bireylerine en güzel şekilde davranılması gerektiği; çalışma ile dinlenme arasındaki dengenin gözetilip aileye vakit ayrılması gerektiği gibi ayetlerle ve hadisle uyumlu unsurlar içeren bir mesaj yazılmışsa **(3 puan)**.

Mesaj ayetlerle ya da hadisle ilişkisi kurulmadan yalnızca genel bir iyi dilek (ör. "Mutluluklar dilerim.") olarak yazılmışsa bu ölçüt için bir puan verilir.

Örnek doğru cevap (6.2): Rum suresinin 21. ayetinde eşler arasındaki sevgi ve merhametin Allah'ın (cc) delillerinden olduğu bildirilir. Hadis ise bu sevgi ve merhametin günlük hayatta nasıl yaşanacağını gösterir: Hz. Peygamber, insanların en hayırlısını ailesine karşı davranışıyla ölçmüş ve kendisini örnek göstermiştir. Böylece hadis, ayetin mesajını somutlaştırır. Tebrik kartı mesajı: "Sevgili ağabeyim, Rabbimiz eşleri birbirleriyle huzur bulsunlar diye yaratmış ve aralarına sevgi ve merhamet koymuştur. Yuvanız bu sevgi ve merhametle dolsun. Peygamberimizin buyurduğu gibi ailesine karşı en hayırlı olanlardan ol. Nöbetlerinden sonra dinlenmeyi ve ailene vakit ayırmayı unutma."

Yanlış cevap (6.2): Hadisle ayet arasında ilişki kurulmaması, aile içinde sevgi ve merhametin önemsiz olduğunun ileri sürülmesi ya da ayetlerle ve hadisle çelişen bir mesaj (ör. çalışmanın aileden her zaman önemli olduğunu söyleyen bir mesaj) yazılması yanlış kabul edilir. Bu tür ifadeler yalnızca ilgili ölçütün puanını kaybettirir. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

7. **Doğru cevap (7.1):** Üç ölçüt sırasıyla iki, iki ve bir puandır (2+2+1).

- Allah'ın (cc) insanı O'nun var ve bir olduğunu kavrayıp O'na iman edecek kabiliyette yarattığı; fıtratın insanın doğuştan getirdiği, inanmayı da içeren yetenek olduğu; hadisin her çocuğun bu fıtrat üzere doğduğunu bildirdiği belirtilmişse **(2 puan)**.
- Alp'in daha küçük yaşta kendisini yaratanı ve koruyanı merak etmesinin, yüce bir varlığa inanma ve O'na sığınma ihtiyacının insanın yaratılışında bulunduğunu gösterdiği; bu durumun hadisle ilişkilendirildiği açıklanmışsa **(2 puan)**.

- İnsanın yeme, içme, uyuma gibi ihtiyaçlarının yanında güven duyma, inanma ve sığınma ihtiyaçlarının da bulunduğu belirtilmişse **(1 puan)**.

Alp'in sorularının yanında, tarih boyunca bütün toplumlarda din olgusunun ve ibadet yerlerinin bulunmasının da inanma ihtiyacının fıtri olduğunu gösterdiğinin belirtilmesi kabul edilir.

Örnek doğru cevap (7.1): Allah (cc), insanı O'nun var ve bir olduğunu kavrayıp O'na iman edecek bir kabiliyette, yani bir fıtrat üzere yaratmıştır. Hadiste de her çocuğun bu fıtrat üzere doğduğu bildirilir. Alp'in daha beş yaşındayken kendisini kimin yarattığını ve uyurken kimin koruduğunu merak etmesi, yüce bir varlığa inanma ve O'na sığınma ihtiyacının insanın yaratılışında bulunduğunu gösterir. İnsanın yeme, içme ve uyuma gibi ihtiyaçlarının yanında güven duyma, inanma ve sığınma ihtiyaçları da vardır.

Yanlış cevap (7.1): İnanma duygusunun insana yalnızca sonradan, dış etkilerle kazandırıldığının, yalnızca bazı insanlarda ya da belirli dönemlerde bulunduğunun ileri sürülmesi ya da hadisle ilişki kurulmadan yalnızca Alp'in sorularının tekrar edilmesi yanlış kabul edilir. Bu tür ifadeler yalnızca ilgili ölçütün puanını kaybettirir. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

Doğru cevap (7.2): Dört ölçüt sırasıyla iki, iki, bir ve bir puandır (2+2+1+1).

- Batu'nun ortaokuldaki imanının taklidî iman olduğu; naklî ve akli bir delile dayanmadan içinde yetiştiği çevrenin inanç ve değerlerini taklit etmekle oluştuğu, bu yüzden yaz kampında olduğu gibi soru, itiraz ve şüphe karşısında sarsılabildiği belirtilmişse **(2 puan)**.
- Batu'nun bugünkü imanının tahkikî iman olduğu; araştırma ve kavramaya, naklî ve akli delillere dayandığı, bu nedenle Allah (cc) ile bağını sağlam bir temele oturttuğu belirtilmişse **(2 puan)**.
- Birinci öneri **(1 puan)**.
- İkinci öneri **(1 puan)**. Öneriler: Kur'an-ı Kerim'i anlamını düşünerek okumak; dinini ders kitabı ve güvenilir hadis kaynakları gibi güvenilir kaynaklardan öğrenmek; yaratılış ve evrendeki düzen üzerinde tefekkür etmek; merak ettiği soruları öğretmenine veya alanında uzman kişilere sormak; ibadet ve salih amellerle imanını beslemek.

İman türü doğru adlandırılıp gerekçesi yazılmamışsa ya da gerekçe doğru yazılıp adı verilmemişse ilgili ölçüt için bir puan verilir. Neyin nasıl yapılacağını belirtmeyen genel ifadeler (ör. "İnancını güçlendirsin.") öneri olarak puan almaz.

Örnek doğru cevap (7.2): Batu ortaokulda inandığı esasları araştırmadan, yalnızca ailesinden ve çevresinden gördüğü için kabul etmiştir; bu, taklidî imandır. Böyle bir iman, yaz kampında olduğu gibi bir soru ya da itirazla karşılaşınca sarsılabilir. Bugün ise Batu inandığı esasları araştırmış, delilleriyle öğrenmiştir; bu, naklî ve akli delillere dayanan tahkikî imandır. İmanını güçlendirmek isteyen arkadaşıma, Kur'an-ı Kerim'i anlamını düşünerek okumasını ve merak ettiği soruları din kültürü öğretmenine sormasını öneririm.

Yanlış cevap (7.2): Taklidî ve tahkikî imanın tanımlarının birbirine karıştırılması (ör. Batu'nun ortaokuldaki imanının tahkikî diye nitelendirilmesi), imanı güçlendirmek için soru sormanın ve araştırmanın zararlı olduğunun söylenmesi ya da imanla ilgisi olmayan öneriler yazılması yanlış kabul edilir. Bu tür ifadeler yalnızca ilgili ölçütün puanını kaybettirir. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

Doğru cevap (7.3): Üç ölçüt sırasıyla bir, bir ve iki puandır (1+1+2).

- Kalp ile tasdik: "Kalbimle inanıyorum" sözünün tasdike karşılık geldiği; tasdikin iman edilmesi gereken hususlara kalben inanmak ve onları doğrulamak olduğu, imanın geçerliliği için kalp ile tasdikin yeterli olduğu belirtilmişse **(1 puan)**.

- Dil ile ikrar: “Dilimle de söylüyorum” sözünün ikrara karşılık geldiği; ikrarın kalpteki imanı söz ile açıklamak olduğu ve kişinin mümin olarak bilinmesi, ona göre muamele görmesi için gerekli olduğu belirtilmişse **(1 puan)**.
- Amel: “İnandığım gibi yaşamaya çalışıyorum” sözünün iman ile amel arasındaki ilişkiyi gösterdiği; inanan kişinin imanın gereği olan salih amelleri yapmakla sorumlu olduğu, imanın kişiyi salih amellere yönelttiği, salih amellerin imanı güçlendirdiği, kötü amellerin ise zayıflattığı açıklanmışsa **(2 puan)**.

İkrarın tanımını doğru vererek tasdik ile ikrarın birlikte gerektiğini belirten cevaplardan puan kırılmaz.

Örnek doğru cevap (7.3): “Kalbimle inanıyorum” sözü tasdiktir. Tasdik, iman edilmesi gereken hususlara kalpten inanmak ve onları doğrulamaktır; imanın geçerliliği için kalp ile tasdik yeterlidir. “Dilimle de söylüyorum” sözü ikrardır. İkrar, kalpteki imanın sözle ifade edilmesidir ve kişinin mümin olarak bilinmesi için gereklidir. “İnandığım gibi yaşamaya çalışıyorum” sözü ise iman ile amel arasındaki ilişkiyi gösterir. İnanan kişi imanının gereği olan salih amelleri yapmakla sorumludur. İman kişiyi namaz kılmak, dürüst olmak, iyilik yapmak gibi salih amellere yöneltir; bu ameller de imanı güçlendirir.

Yanlış cevap (7.3): Tasdik ile ikrarın tanımlarının birbirine karıştırılması, imanın yalnızca dille söylemekten ibaret olduğunun ya da iman ile davranışlar arasında hiçbir ilişki bulunmadığının ileri sürülmesi yanlış kabul edilir. Bu tür ifadeler yalnızca ilgili ölçütün puanını kaybettirir. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.